

Pravilnica Ljubljana ... Ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492. Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455. Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190. Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100. Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42. Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo: Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja vsak ponedeljek jutraj. — Naročna se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.—, po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesečno. Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Zahtevamo osveto in pravico!

Pod naslovom »Na giljotino!« objavlja »Vreme« daljši članek izpod peresa svojega direktorja g. Stanislava Krakova, v katerem se bavi s francoskim pravosodjem v zvezi z odgoditvijo marsejskega procesa. V članku primerja postopanje francoskih oblasti proti morilec, ki je leta 1932. ubil predsednika francoske republike Doumera in z zločinci, ki so v Marseilleu na tako gnusen način umorili jugoslovenskega vladarja. Ker govori tako rekoč vsemu jugoslovenskemu narodu iz duše, objavljamo v celoti ta članek, ki se glasi:

Ko smo prisiljeni spregovoriti o odgoditvi procesa proti marsejskim morilec, procesa, na katerega smo z nadčloveškim potrpljenjem čakali polnih 13 mesecev, bi morali predvsem spregovoriti o samem zločinu v Marseilleu, o umoru blagopokojnega kralja Aleksandra Ureditelja, voditelja, idola in heroja Jugoslavije. Toda o tem se ne da govoriti z navadnim glasom, z vsakdanjimi besedami, niti v vsakdanjih časih; zato ta negovorjeni govor čuvamo globoko v svojem vedno krvavečem srcu, da ga nekoga usodnega dne spregovorimo z gromovitim glasom. Za sedaj je bolj potrebno, da spregovorimo o tem, kar mora biti v vsaki državi, kjer vlada pravi red, kjer obstoji najpriprostejša morala, a to je o osveti zločincev.

Kralj Aleksander je bil tudi ubit od mednarodnih zločincev javno pred desetstotinsko množico v Marseilleu v Franciji, v katero je prišel kot gost, kot prijatelj, kot apostol miru.

Za naše siromašne balkanske pojme je gosteljubnost svetinja. Mnogo je pri nas primerov malih, navadnih ljudi, ki so žrtvovali svoje življenje, da bi očuvali čast gosteljubnosti.

Zločinci, izvršilci tega gnusnega zločina so bili takoj odkriti. Vsa njihova organizacija je bila izsledena, deloma v Franciji, deloma pa v Italiji, Avstriji in Madžarski. Četudi je organizator zločina, »poglavnik«, pobegnil s francoskih tal, izvršitelji zločina so ostali tam.

Kaj je bilo v tem primeru najbolj pristočno, najbolj pošteno in najbolj dostojno? Na vsak način izročitev zločincev Jugoslaviji, da ona izreče svojo sodbo nad morilci kralja, voditelja in vladarja. Toda pojavilo se je vprašanje izročitve, za katero so se skrili vsi, ki jim ni šlo v račun, da bi morilci kralja Aleksandra prišli v roke jugoslovenskih oblasti.

Sprejemljivo je bilo stališče, da se zločincev sodi v Franciji, kjer so svoj gnusni zločin tudi izvršili.

Toda v tem primeru smo s polno pravico pričakovali, da bo g. o'ina v najkrajšem času zadel tihnik beon h zločincev, ki so hoteli ne samo ubiti plemenitega človeka in oropati vse narod njegovega voditelja, marveč so hoteli s tem umorom pogrniti v ogenj in kri vsa Evropa!

Baš zaradi tega, ker je šlo s tem primeru za nenavaden zločin, zločin, ki bi lahko pomenil strahovito prekrotnico v zgodovini, smo pričakovali, da bo osveta nagla, pravična in odločna.

V ostalem pa smo nedavno imeli primer, kako znao postopati francoske oblasti, kadar gre za umor poglavarja države. Dne 6. maja 1932 je na razstavi knjig francoskih piscev-bojnikov ruski begunec Pavle Gorgulov ustrelil predsednika republike Doumera, Ko so ga prijeli, je izjavil, da je hotel s tem prisiliti Francijo, da bi napovedala vojno Sovjetski Rusiji. Motiv zločina in oseba onorila so upravičevali domnevo, da gre za normalnega človeka. Toda že 31. maja so zdravniki ugotovili, da je odgovoren za svoje dejanje.

Zagovornik Gorgulov, pariški odvjetnik Henry Jerau, prijatelj Desbosa, za katerega se tako toplo zavzema francoski tisk, je zahteval, da se izvede kontraksperiment v pogledu normalnosti in odgovornosti njegovega klijenta. Že 3. junija je prislovalni sodnik to zahtevno odklonil. Majno več kakor mesec dni po umoru Doumera, 15. junija, je bila obtožnica že gotova. Dne 31. junija je kasacija zavrnila pritožbo Gorgulova in 25. julija, to je dva meseca in 19 dni po izvršenem zločinu, je bil postavljen pred sodišče. Dva dni pozneje pa je bila izrečena sodba. Državni tožilec je v svojem govoru na porotniški dokazoval, da gre za premissljen umor, rekoč:

Gospodje, človek, ki ga je Gorgulov ubil, je bil še velike države v težki debi nene zgodovine. Njegov morilec mora priti v roke reblju. Vsaka druga odločitev bi bila paradoks. Ječe, iz katerih se da pobežniti, niso bile zgraene za Gorgulova. Ne izneverite se zaupanju, ki ga v vas stavi ves narod. Storitve svoje dolžnost brez strahu. Nisem človek brez usmiljenja, toda, jaz mislim prav tako tudi na njo, ki objokuje svoje štiri sinove in svojega moža.

Zaman so zagovorniki govorili o romantičnem človeku, o blaznosti, o neuravnotežnosti morilca in dokazovali, da ni odgovoren za svoje dejanje. Porota je potrdila njegovo krivdo in sodišče je izreklo smrtno obsodbo. Mesec dni pozneje, 20. avgusta, je kasacija zavrnila priliz in 14. septembra je bila nad Gorgulovim izvršena smrtna kazen.

Samo štirje meseci so zadostovali, da je zdrknila v rabiljevo kočarja glava človeka, ki je ubil predsednika francoske republike.

Ko pa je bil ubit vladar, visoki gost v Franciji, bi mogli pa pričakovati vsaj tolikšno ekspeditivnost in prav toliko odločnosti francoskega pravosodja, da niti ne govorimo o tem, da bi moglo biti v tem primeru postopanje francoskih oblasti še bolj rigorozno. Da se poslužimo besed francoskega državnega tožilca: ali tokrat niso stali pred francoskim sodiščem morilci šefa velike države — kajti mi se s ponosom prištevamo v vrsto velikih držav —

in ali ni bila umor izvršen v zares težkih časih ne samo naše, nego svetovne zgodovine? Ali mi nimamo pravice, da zahtevamo tudi za morilce našega kraja cveto rabi, kakor je to zahteval francoski državn tožilec za na pol norega človeka? Ali mi nimamo pravice, zahtevati od francoske porote, ki v tem trenutku predstavlja francoski narod, da pokaže sedaj, ko gre za morilce kralja Aleksandra, prav takšno odločnost, ki jo je pokazala takrat, ko je šlo za glavo ruskega blazneža? Ali ni jugoslovenski narod prav tako zastavil vse svoje zaupanje v roke francoskega pravosodja, kakor ga je svoječasno francoski narod, ki je šlo za morilca predsednika francoske republike?

In ali sedaj, ko je po 13 mesecih mučenja čakanja, ko je vsak dan pomenil novo kapljo grenčice na skelečo rano, prišlo do tega, da se sodba morilec kralja Aleksandra odgodi samo zaradi tega, ker je sou-

deležencu te zločinske to'pe, ki se je pod plaščem zagovornika vtihotopil v sodno dvorano, uspelo izvesti načrt, ki ga je sestavil Pavelič prav tako, kakor je sestavil načrt za umor kralja Aleksandra, pomeni prijateljstvo do francoskega naroda, ako še nadalje molčimo sklonjene glave?

Ne! To ne bi bilo prijateljstvo do francoskega naroda, če bi hinavsko skrivali svoje ogorčenje kj bi moglo nekoga dne v mnogo buših obliki izbruhniti na dan v širokih množicah jugoslovenskega naroda. Ni prijateljstvo do Francije, ako bi mi sedaj kazali ravnodušnost tam, kjer bi hoteli kazali ravnodušnost in kjer vsako nadaljnjo čakanje le še pogloblja skelečo rano. Mi moramo spregovoriti!

Baš ono prijateljstvo, ki ga gojimo do Francije, prijateljstvo z bojnih pol'an, ki naj bi bilo večno, nas s'li, da povemo odkrito, kaj od Francije s polno pravico zahtevamo, kaj zahteva čast naroda in kaj je Francija dolžna, da dostojno odgovori na zaupanje, ki ji ga je naš narod z nadčloveško silo v največjem trenutku svoje zgodovine izkazal.

Preliha plemenita kri Aleksandra I. Ureditelja vpije po osveti, nagli, odločni, pravični, dostojni časti našega naroda. Tako osveto zahtevamo s polno pravico od francoskega pravosodja.

General Graziani prosi pomoči

Na somalski fronti Abesinci vedno bolj pritiskajo Italijane nazaj — S severne fronte so poslali več divizij na pomoč

London, 24. novembra. r. Abesinci so na somalski fronti prešli v ofenzivo. Po uspehih zadnjih dni so začeli sedaj naglo prodirati dalje in vedno bolj pritiskajo Italijane nazaj. Ker pa je zadnje dni prišlo ponovno do uporov domačinskih čet, ki so sestavljene iz afriških kolonialnih oddelkov, je zašla armada generala Graziana v nezvzdržen položaj. General Graziani je zaradi tega nujno zaprosil pri vrhovnem poveljstvu v vzhodni Afriki za pomoč. S severne fronte, kjer so koncentrirane glavne italijanske sile, so sedaj nujno poslali na somalsko fronto dve diviziji ter vse čete, ki prihajajo iz

domovine. Izgleda, da generala Grazianu na somalski fronti trda prede.

Napulj, 24. novembra. AA. Oddelki črnih srajc, ki so odpotovali v Vzhodno Afriko, pojdejo v Somalijo, da posjajo čete generala Grazianija. Jutri odpuhujejo tja tudi drugi oddelki te divizije.

Abesinci zavzeli Gabredare

London, 24. novembra. b. Reuter poroča iz Hararja, da so Abesinci zopet zavzeli Gabredare, ki leži 20 km severno od Goraheje. Neguševa armada prodira sedaj v treh odsekih po 25.000 mož proti severu.

Vojni stroški Italije: 8 do 10 milijard lir

Mesečno potrebuje Italija za vojne svrhe najmanj eno milijardo lir — Samo mobilizacija je stala nad pet milijard

Pariz, 24. novembra. r. V založbi Payot je izšla te dni knjiga Richarda Lewinsohna, ki se bavi z vprašanjem stroškov kolonialnih vojn. Pisec obravnava vse do sedanje kolonialne vojne, ki so jih vodile evropske države za svoje kolonije in na podlagi statističnih podatkov navaja, koliko finančnih žrtv so stale Evropo do sedanje kolonialne vojne. Burska vojna leta 1899, v kateri je sodelovalo na strani Anglije le 27.000 mož, je stala Anglijo 200 milijonov funtov. Zasedba Maroka po Francozih ki je trajala od leta 1907 do leta 1911, je stala Francijo 12 milijard frankov sedanje vrednosti. Italijani so leta 1896 poslali v Abesinijo 50.000 mož in so bili povrh še poraženi. Zato so za zavzetje Tripolitanije pripravili 120.000 mož, s katerimi so se le po enoletni vojni jedva zavzeli ozek območje pas. Tripolitanska ekspedicija je stala Italijo eno milijardo zlatih lir, to je 6 milijard frankov sedanje veljave.

sovravnosti imela na meji svojih kolonij 200.000 najmodernejše orožnih mož z vsemi potrebnimi zalogami orožja, municije, in hrane. Zgodovina tudi še ne pomeni, da bi bila katerakoli vesela zaradi kakega kolonialnega podjetja kar za par stotisoč povišala svojo vojsko doma. Razumljivo je, da stanje tako obsežne vojne priprave ogromne finančne žrtve, ki se ne dajo niti z daleka primerjati z drugimi kolonialnimi vojnami. Samo izdatki za mobilizacijo so znašali po italijanskih uradnih podatkih nad 5 milijard lir. Od takrat naprej Italijani ne objavljajo več podatkov o stroških abesinske ekspedicije, vendar pa se dajo ti stroški vsaj približno izračunati. Vzdrževanje 300.000 mož v Afriki stane mesečno najmanj 600 do 700 milijonov lir. K temu je treba pristeti še povečanje izdatkov za vojsko doma in za 50.000 mož, ki so jih na novo poslali v Tripolitanijo. K temu pridajo še podpore svojcem mobiliziranih vojakov. Po zelo previdnih cenitvah stane Italjo abesinska vojna in vse, kar je z njo v zvezi, mesečno najmanj eno milijardo lir. Ka, ko dolgo bo Italija vzdržala tako ogromne izdatke, je seveda vprašanje zase.

Italijanske grožnje

Italija bo v enem dnevu spremenila vso Abesinijo v razvaline, če bo Evropa še nadalje podpirala afriške divjake

Rim, 24. novembra. o. Italijanski listi pisajo ogorčeno o nedavni notni abesinske vlade Društva narodov, s katero je odgovorila na italijansko protestno noto proti sankcijam. Listi dokazujejo znova, da je Abesinija barbarška dežela, ki ne zasluži, da bi bila članica Društva narodov. »Lavor Fascistae« objavlja fotografije dum-dum nabojev angleškega izvora in trdi, da jih uporabljajo Abesinci v borbi proti Italijanom. List pravi, da je največja nesramnost, če izvaja Evropa gospodarske sankcije proti Italiji, afriške divjake pa zalaga z dum-dum naboji in strupenimi plini. Listi groze obenem, da se bo začela Italija v borbi proti Abesiniji posluževati enakih sred-

stev. Nič ni lažjega, piše med drugim »Tribuna«, kakor da italijanska letala v enem samem dnevu uničijo vse abesinske čete, požgo vse vasi in izpremeje tudi dvor samega abesinskega cesarja v prah in pepel, če bo treba. Italija doslej še tega ni storila, ker se je hotela lojalno držati mednarodnih dogovorov, če pa bodo Abesinci s podporo Angležev in drugih hujskačev še nadalje uporabljali proti Italiji nedopustna sredstva, bo tudi Italija začela postopati neusmiljeno. Doslej je izvajala na zasedenem ozemlju velikodušno politiko, toda nikjer ni bilo zapisano, da mora tako politiko voditi še nadalje.

Dr. Korošec o volitvah

Ustanovna seja banovinskega odbora JRZ — Predsednik je dr. Korošec, tajnik dr. Kulovec

Ljubljana, 24. novembra. a. Danes dopoldne je bila v hotelu Union ustanovna seja banovinskega odbora radikalne zajednice za dravsko banovino. Navzoča sta bila tudi notranji minister g. dr. Korošec in minister brez portfelja dr. Krek. Glavno politično poročilo je podal minister dr. Korošec, ki je med drugim izjavil, da so naloge sedanje vlade odsirgitev napetosti, nastalih v narodu zaradi nasilij in drugih nezakonitosti, povračilo svedočim, ki so že po sedanjih zakonih dovoljene (zborovanja, tisk, ustanavljanje strank itd.), strogo izvajanje zakonitosti in spoštovanje zakonov s strani naroda in s strani državnih organov. Kadar bo nastopila med prebivalstvom popolna pomirjenost ter bodo spoštovani zakoni in državne oblasti, se bodo na široko odprla vrata za vse svobode, ki narodu grede.

G. minister je sporočil, da je novi volilni zakon v njegovem ministrstvu že izdelan in to v več variantah. Kadar bo potreba, se bo lahko uzakoni v 14 dneh. Minister dr. Korošec se je dotaknil tudi volitev in je o tem med drugim rekel:

To je odvisno od različnih okoliščin. Mi ne izključujemo sodelovanja s parlamentom, ako se bo lahko nemoteno in neovirano delalo s parlamentom, nam ni treba siliti na volitve. O naših odnosih s parlamentom lahko govorimo popolnoma iskreno. Saj so ti odnosi znani vsemu svetu. Narodna skupščina ni izvoljena na temelju strank, ampak na temelju državnih list. Se-le naša vlada je uvedla v Narodno skupščino diferenciranje po strankah in programih. Kakor se vidi, napreduje to diferenciranje jako težko. Pri volitvah predsedništva Narodne skupščine nam je vlak skočil s tira. Mrtvih ni bilo, večje nesreče tudi ne. Pri volitvah stalnih skupščinskih odborov, četudi so bile te volitve tajne, je šlo že bolje. Mi smo prepričani, da bo šlo vse bolje. Upamo, da se bo zakon, ki je bil sklenjen med vlado in Narodno skup-

ščino, samo z razumom, spremenil v zakon iz ljubezni. Predno gremo na volitve, je treba da prej nastopi tudi v prebivalstvu popolno pomirjenje, spoštovanje zakonov in vzpostavitev avtoritete državnih oblasti, z eno besedo, zdrava konsolidacija notranjih razmer.

To si morajo posebno oni zapomniti, ki mislijo, da se dajo volitve izsiliti z grožnjami, levičarskimi frazami ali celo s preziranjem veljavnih zakonov. V tem oziru se ne damo in se ne smemo dati premakniti. Nazadnje pa lahko tudi izjavim, da vsaj mi od JRZ ne bi radi šli na volitve, dokler ne bo naša stranka dobro in solidno organizirana. Mogoče, da gre na to organiziranje malo bolj počasi, nego bi si mi vsi želeli.

Po teh izjavah je lahko odgovoriti na vprašanje, kdaj podojemo na volitve. Na volitve bomo šli, kadar bodo žandarji lahko brez skrbi spali v svojih kasačnah in kadar bodo stranke tako močne, da bodo lahko same v največjem redu in miru privedle ves narod na voliče.

O zunanjih politiki nisem pkelikan, da govorim. Samo to bi rad omenil z ozirom na zadnje dogodke v Aixu en Provence, ki tako globoko zadejajo v našo dušo in srce, da nam niso prav nič všeč. Mi nismo in ne moremo preboleti globoke rane, ki je bila zadana našemu narodu 9. oktobra lanskega leta. Vendar pa pričakujemo, da bo pravica v polni meri zadostena.

Pri konstituiranju banovinskega odbora je bil za predsednika izvoljen minister dr. Korošec za podpredsednika minister dr. Krek, za tajnika bivši minister dr. Fran Kulovec, za blagajnika pa bivši predsednik mariborskega oblastnega odbora dr. Leokvar. Ti štirje funkcionarji tvorijo obnem eksekutivo JRZ za dravsko banovino.

Razširjenje sankcij vojna napoved

Ustrahovalna taktika italijanske diplomacije, ki pa ne bo imela uspeha

Pariz, 24. novembra. o. Včeraj je italijanski poslanik Cerrutti posetil ministrskega predsednika Lavalja. O sestanku ni bil objavljen nikak komunikate, vendar pa se je izvedelo, da je italijanski poslanik po nalogu svoje vlade opozoril Lavalja na nevarnost, ki bi nastala, če bi se uresničile grožnje Anglije in razširile sankcije tudi še na petroleje, premog, jeklo in železo. Cerrutti je po nalogu Mussolinija izrečno opozoril Lavalja na to, da bi tak ukrep pomenil vojno. S tem bi bila pokopana zadnja nada, da bi moglo v doglednem času priti do mirne poravnave konfliktu.

Laval je Cerruttiju objubil, da bo postredoval pri angleški vladi, ni pa hotel prevzeti nikakega jamstva, da bo razširjenje sankcij preprečil. Vladni krogi so skušali ta korak Italije držati v tajnosti, vendar pa je vest o tem prišla v javnost in se bavijo z njo skoro vsi današnji francoski listi.

»Ouvre« opozarja na to, da je začela Italija zadnje čase izvajati politiko ustrahovanja. Molijo pa se v Rimu, ako mislijo, da se bo Evropa takih groženj ustrašila. List pravi, da je to le dokaz, da so sankcije Italijo občutno prizadele. V enakem smislu piše tudi »Petit Parisien«, ki pravi, da razširjenje sankcij iz razumljivih vzrokov vznemirja italijansko vladjo, ker bi bila Italija s tem opropana glavnih sirov, ki jih potrebuje za nadaljevanje afriške vojne. Nobenega dvoma pa ni, pravi list, da se bodo odnošaji med Rimom in ostalimi evropskimi štajmi zelo popostrihi, če bo v Zenevi sprejet angleški predlog glede razširjenja sankcij.

Priprave za sprejem kralja v Grčiji

Atene, 24. novembra. AA. Po vsej Grčiji se pripravljajo na izredno svečan sprejem kralja Jurija. Radi hudega viharja na morju prispe križarka »Helle«, s katero po'uje kralj Jurij, šele jutri v ponedeljek ob 9.30 v pirejsko pristanišče. Program za današnji sprejem je bil radi tega odložen na jutrišnji dan. Vsa poslopja so okrašana z državnimi zastavami in kraljevimi grbi in slikami. V Paleronu, kjer se bo kralj izkrcal na Hadrijanovem pomolu, pred grobom neznanega junaka in na mnogih drugih krajih, koder bo krenil vladar s svojim spremstvom, so postavljeni s'la voloki. Vsa javna poslopja in zgodovinski spomeniki, kakor Akropolis, Zevzov tempelj in drugi bodo razsvetljeni z reflektorji. V Atene prihajajo nenehoma ogromne množice iz vseh krajev Grčije. S Krfa je prispela deputacija v narodnih nošah. Vsi hoteli in prenočišča so napolnjena. V hotelu »Velika Britanija« je glavni stan novinarjev. Za sedanje svečanosti je prispelo v Atene še sto novinarjev iz tujine. V navedenem hotelu bodo prejemali vsa potrebna poročila in informacije. Oblasti so izdale obsežne varnostne ukrepe. Promet po ulicah bo jutri ob osmih ustavljen. Novinarjem so oblasti dodelile štiri točke, s katerim bodo lahko

Francija okleva

Zeneva, 24. nov. o. Prihodnji teden se sestane odbor Društva narodov za sankcije. Aglijo bo na tem zasedanju zastopal minister Eden. V tukajšnjih krogih pričakujejo, da bo Eden predlagal razširjenje sankcij na prepoved izvoza petroleja, premoga, jekla in železa v Italijo. Ni pa verjetno, da bo Francija ta predlog podpirala. Po informacijah tukajšnjih krogov si Laval prizadeva, da bi na vsak način še pred sestankom sankcijskega odbora dosegel sporazum z Mussolinijem. Na drugi strani pa so v Franciji dokaj nerazpoloženi zaradi sankcij ter trde, da mora Francija dopri-nesti mnogo večje žrtve kakor pa Anglija

Italija bojkotira DN

Rim, 24. novembra. AA. Italija ne bo prisostvovala seji pododbora sveta Društva narodov, ki se sestane v ponedeljek. Na tej seji bodo razpravljali o reorganizaciji sveta Društva narodov oziroma o njegovih razširitvi. Odklonilo stališče Italije tolmačijo poučni krogi tako, da namerava Italija odslej bojkotirati delo Društva narodov tako dolgo, dokler bodo sankcije v veljavi. »Popolo d'Italia« objavlja članek, v katerem protestira proti sankcijam in opozarja na osvobodilno poslanstvo, ki ga opravlja Italija v Abesiniji. Italija je hrbenelica evronskega miru, ravnovesja in sodelovanja. Mladega naroda, ki šteje 44 milijonov prebivalcev, ni mogoče uničiti ali zapostaviti. Italija bo imela dovolj moči, da sama odloča o svoji bodočnosti.

Povratek Nj. Vis. kneginje Olge

Beograd, 24. novembra. AA. Snili ob 20.30 se je vrnila iz tujine Nj. Vis. kneginja Olga. Na železniški postaji na Topčideru jo je sprejel Nj. Vis. kneznastnik Pavle z zastopniki civilne in vojaške hiše.

Prosiava 100 letnice hrvatske himne

Zagreb, 24. novembra. o. Ob udeležbi blizu 20.000 ljudi se je vršila danes proslava 100-letnice hrvatske narodne himne »Lepa naša domovina«. Ob tej priliki so v Zelenjaku pri Klanjcu odkrili spomenik pesniku te himne Antunu Mihanoviću. Petropoljskemu. Spomenik je zgradilo društvo »Hrvatski znajze«. V imenu dr. Mačka, ki se proslave n' osebno udeležil, je govoril narodni poslanec Milutin Majer. Med drugimi govorniki je bil tudi Mačkov pristaš Muha iz Lisičnega, rojstnega kraja Mačkovega očeta, ki je govoril o potrebi kmečke sloge

Sportna nedelja

Jesenski turnirji

Prvi turnir v glavni zaključuje nogometno sezono — V Ljubljani sta bila včeraj dva turnirja; na Jadranovem je zmagal Hermes, finale s Slovanovega pa bo drugo nedeljo med Slovanom in Marsom

Ljubljana, 24. novembra. Tudi na ljubljanskih igriščih se že občutno pozna konec sezone. Še pred nekaj nedeljami je bilo na vseh igriščih polno življenja, vrstilo se po pari nogometnih muštev, ki so se borili za točke. Sedaj pa je do spomladi konec krega in preprirov za številke.

Toda mladini se ne da počivati. Za dillceer je sezona še prezgodnja, kje naj zabiljevo sportniki nedeljske popoldneve? Tudi občinstvu, onemu najzvestejšemu, je dolgočasno, če nima v nedeljo popoldne svoje nogometne sporede. V takih časih se nekateri klubi ojuščajo in tvegajo poznejšesenske prireditve, ki jih odigravo v obliki turnirjev. Današnja nedelja je imela v Ljubljani dve taki prireditvi.

Slabo vreme je pokvarilo račun, ki so bili drugače pravilno kalkulirani: kljub deževnemu in neprijetnemu popoldnevu se je nabralo zlasti na Jadranu lepo število gledalcev, ki bi jih bilo gotovo več, če bi bil nebeški vremenar malo bolj milostljiv. Tudi tako sta prišli prireditvi do srečnega zaključka.

Na Jadranu

je razvrstila Slavija štiri muštva v prvi turnir s štirimi tekami. Razpisani sta bili dve darili, ki sta jih koncem prireditve vzela kapetana Hermesa in Slavije kot nagrado za požrtvovalen trud.

Hermes : Slavija 2 : 0

Prvo tekmo je igral prireditelj s Šiškarji. Zelo so se morali potruditi, da so v sicer izravnani in odprti igri stisnili dve žogi v mrežo. Gola sta bila sicer lepa, vendar je po poteku igre razlika še premočno izražena.

Ilirija : Jadran 4 : 1

Belo-zeleni so odpravili nasprotnika že v prvem delu igre, ko so mu zasluženje zabil tri komade. Po odmoru se je domačin zelo zbral, toda zadostovalo je samo za izravnani rezultat. Naskok iz prvega polčasa je bilo zelenim zagotovilo sigurno zmago.

Slavija : Jadran 2 : 1 (1 : 1)
Po propozicijah sta nato igrala najprej dva premaganca. Slavijaši so dali čudovito trd odpor, zabili so vodilni gol, potem so se pa branili na žive in mrtve. Šele prav v zadnjih potezih se je Jadranovec posretilo, da so usnje dobesedno potisnili preko črte. Zaradi neodločenega rezultata je

bil potreben podaljšek: 2 krat deset minut. V odprti igri so zopet Slavijaši prišli do vodilnega gola, tokrat pa so umeli pridolžnjeni naskok ohraniti do konca. Utešno darilo je torej pripadlo njim.

Hermes : Ilirija 1 : 0

Zmagovalca sta v zadnji tekmi pokazala na težkem terenu prav dober in zelo borben nogomet. Ilirijani sicer niso bili z vsemi prvimi močmi na polju, zato pa je bil Hermes skoraj kompletan, toda ne glede na to je zmagal izražena, kajti ilirijanska obramba je znala razpoloženi nasprotnikov napad zadrževati tudi z nedovoljenimi sredstvi, od katerih je sodnik samo eno odpskal; iz enajstke so nato šiskarji prišli do lovorik.

Vse tekme so igrali samo po 2 krat 20 minut. Sodila sta izmenoma, vsak po dve tekmi, gg. Lukežič in Nagotati.

Na Slovanu

so v istem času igrali Slovanov turnir. K temu je Slovan pritegnil polovico drugega razreda: Svoboda, Grafika in Marsa. Tla so bila precej bolj gladna od Jadranovih, obisk pa nekoliko šibkejši.

Slovan : Svoboda 7 : 0

Svoboda je nastopila s komaj dobro rezervno garnituro. Zato niso imeli Slovanovci težjega posla in so prvenstvo igrali kar v nasprotnikovo polovico. Ker so kmalu začutili v nasprotnikovi vratari kaj lahko premagljivo oviro, so iz vsake pozicije streljali in bili v mrežo gol za golom. Nabralo se jih je do kopca sedem komadov. Sodil je g. Joksič.

Mars : Grafika 1 : 0

Malo presrečnejše. Splošno se je pričakovalo izdaten rezultat v korist Grafike, ki vendar zavzema v tablici dokaj boljše mesto od Marsovcev. Toda Poljanci so potisnili nasprotnika v prvem polčasu skoraj popolnoma v defenzivo in si zagotovili z edinim zgoditkom mal naskok. Grafikaši so sicer po odmoru dogodka preokrenili in svojo korist in so Marsovce potisnili v obrambo, niso pa mogli pogoditi mreže. Ostalo je pri rezultatu prvega polčasa. Sodil je g. Stiglič.

To je bil prvi del Slovanovega turnirja. Prihodnje nedelje bosta torej igrala premaganca, t. j. Svoboda proti Grafiki, potem pa zmagovalca Slovan-Mars.

Kdo bo osmi v ligi?

Hašk je prvo nadaljnjo kvalifikacijsko tekmo — z varaždinsko Slavijo — odločil pičlo, toda zasluženje v svoje korist

Varaždin, 24. novembra. Kot tretjeplasirani klub v peti skupini mora zagrebški Hašk za vstop v državno ligo odigrati še po dve kvalifikacijski tekmi z dvema nasprotnikoma, in sicer z varaždinsko Slavijo iz lastnega podsaveza ter s sarajevskim Hajdukom po končanem dvoboju s Slavijo.

Hašk : Slavija (Varaždin) 3 : 2 (0 : 1)

Za svojo prvo tekmo na tej nadaljnji trnjeviti poti je enajstotica Haška danes gostovala v Varaždinu. Za tekmo je vladalo doma in daleč izven Zagreba veliko zanimanje, tako da ni čudno, če se je kljub slabemu vremenu zbralo na igrišču do 2.500 gledalcev.

Slavija je do odmora obetala mnogo in je z članom na voljo tudi dosegla naskok enega gola. V drugem polčasu se je sila znatno spremenila v škodo domačin in so Haškovi poponoma prevladali na polju. Vsi njihovi deli so bili znatno boljše, tako da je njihova zmaga poponoma zaslužena. Najboljši mož med rdečimi je bil Gajer, prav dobro pa so se rešili iz afere tudi Grams, Sliyak in Wolf ter Fink v napadu. Če bi bil napad malo bolj odločen in bi zaigral bolj enolno, bi bil rezultat lahko mnogo ugodnejši za Haška.

Prvi gol je padel v 38. minuti prvega polčasa po Dabču za Slavijo. V drugem polčasu je Hašk v 18. minuti izenačil, nakar je v 37. min. Fink povisal rezultat na 2 : 1 v korist Haška. V 42. min. je po krasnem strelu iz daljave padel tretji gol za boljše. Tik pred koncem igre je nastala zadela od Wolfova roka. Sodnik je nekoliko preostro prisodil enajstmetrovko, ki jo je

v zadnji sekundi Koprivnjak spremenil v drugi gol za Slavijo. Revanžna tekma bo drugo nedeljo v Zagrebu.

Ostale kvalifikacijske tekme

Beograd :
Bask : Sparta (Zemun) 7 : 0 (4 : 0)
Niš :
Gradjanski (Niš) : BSK 1 : 0 (0 : 0)!
Subotica :
Žak : Vojvodina (Novi Sad) 3 : 1 (2 : 0)

Ostale nogometne tekme

MILAN: Madžarska : Italija 2:2 (1:0). Tekma za evropski pokal.
BUDIMPEŠTA: Prvenstvo: Attila : Soroksar 3:3.
DUNAJ: Prvenstvo: Admira : FC Wien 4:2 (3:1), Sportklub : Austria 3:1 (1:1), Rapid : Favoritner AC 1:0 (1:0), Vienna : FAC 3:1 (2:1), Wacker : WAC 4:1 (3:0), Ha-kah : Libertas 2:1 (1:1).
PRAGA: Sparta : Zidenice 2:2 (2:2), Slavia : ASK Kolín 8:2 (4:0), FC Bratislava : Moravska Slavija 1:1 (0:0), Teplitzer FC : Viktorija Plzen 2:2 (0:1), SK Nachod : DSV Zatec 2:0 (2:0), SK Prostějov : SK Kladno 5:0 (2:0), SK Plzen : DFC 3:0 (1:0).

Norveški trener zagotovljen. Kakor poročajo iz Osla, je norveška smučarska zveza dovolila znanemu Norvežanu Gunarju Hagenu, da sme v Jugoslaviji prevzeti mesto amaterskega olimpijskega trenerja. (Kakor znano, bo Hagen treniral naše skakače za skoke in kombinacijo. Op. ur.)
SK Ilirija (teniska sekcija). Danes ob 20. važna seja sekretjskega načelstva v Evropi.

Mariborski dogodki

Maribor, 24. novembra

Proslava Davorina in Simona Jenka

V soboto so priredili gojenci tukajšnje realne gimnazije v veliki kazinski dvorani lepo uspešo akademijo v počastitev in proslavitev spomina Simona in Davorina Jenka. Najprej je sedmošolec A. Čokan podal življenjepis Simona Jenka, sedmošolec Mirko Černič je deklamiral Stritarjevo »Na Jenkovem grobu«, osmošolka Olga Prusova je prikazala delo Simona Jenka. Sledile so »Obujenke« Simona Jenka v skupini petih dijakinj v svetlo. drih bluzah, petošolka Vida Zemlječeva je deklamirala »Na Sorškem polju«. Nato pa je osmošolec Ivan Haring govoril o Davorinu Jenku. Osmošolci pa so zatem prikazali Simona Jenka v krogu tovarišev »Vajevev«. Tomislav Neralič se je s svojim pevskim vložkom imenitno poslavil. Petošolka L. Vodopivecva je deklamirala »Vračarac«, četrtošolka T. Fürsteova »Trojno gorje«, šestšolec Bertalančič pa »Knezovega zeta«. Literarnemu delu akademije je sledil glasbeni. Mešani zbor je pod vodstvom prof. Ostrovske ubrano izvajal »Leži polje ravno« ter »Tanano« iz operete »Vračarac«. Na klavirju je spremljala »Tanano« gđ. Mirkova. Sledil je še sopranski vložek, ki ga je s

Pri lenivosti črevesja,

črevesnem katarju, obolenju danke, odstrani naravna

FRANZ-JOSEFOVA

grenčica zapetko dolnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da uporaba

FRANZ-JOSEFOVE

vođe odlično regulira funkcije črevesja.

Ogl. reg. S. br. 25485/35

polnim uspehom odpela osmošolka Ida Brenčotova, nakar se je z državno himno zaključila zares lepo uspeša akademija.

Pokolj in razdejanje

V noči na nedeljo je postala neka gostilna v Gosposvetski ulici na Pobrežju prizorišče divjaškega spopada in krvavega pokolja. Nekaj pred 22. uro je prispele namreč v gostilno skupina fantov, ki se je vseda k posebni mizi. Ni trajalo dolgo, ko so pričeli izzivati. Beseda je dala besedo, po zraku so pričeli frčati kozarci, steklenice in stoli, nekdo je udaril po svetilki v trenutku je bil ves gostilniški inventar razbit, stoli in mize polomljene. Nazadnje so se pojavili v rokah razgra.

Majši in starejši **MOŠKI** često bolujejo na **SPOLNI SLABOSTI** (impotenci), izmučenosti, seksualni razdraženosti in nesigurnosti, duševni depresiji in oslabeled živcih. - Uporabite organski preparat **VIRILINETS** ki deluje ojačeno. Skatla z 20 tabletami Din 70.—; s 40 tabletami 110.— Din; s 100 tabletami 238.— Din. Dobiva se v lekarnah. Po poštnem povzetju pa diskretno razpošilja lekarna S. Mittelbach, Zagreb — Jelačićev trg 2a. — Proizvod farmaceutske tovarne dr. Richard Weiss, Berlin.

Ogl. reg. pol S. br. 29420/1935.

100 uspehov
na en oglas v **JUTRO**

Mi smo 80. 180. prepoceni!
Ta „ugovor“ večkrat slišimo. Res je, da smo mogli določiti višje cene. Toda mi hočemo imeti stalne in zadovoljne odjemalce. Zato so naše cene tako nizko kalkulirane.

TEOKAROVIC I KOMP.

INDUSTRIJA VOLNENIH TKANIN-PARACIN

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

DANES ob 4., 7.15 in 9.15 uri NAJVEČJA SENZACIJA LJUBLJANE

DIVJI TOVOR

Film kakoršnega še niste videli. FILM ZA VAS.

PREMIERNO KINO

jučevo noži, gostilna se je spreminila v krvavo bojišče, začelo se je vpitje na pomoč, vsa tamošnja okolica je bila na nogah, razburjena in preplašena zaradi huronskega hrusta in trusa. Z življenjsko nevarnimi zaboljaji v hrbtu je obležal na tleh gostilničar Anton Pavčič in neki Karel Knezer s popolnoma razrezano in zmrcvarjeno glavo. Pozvani reševalci so oba nevarno ranjena prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico, kjer se borita s smrtjo, teženski orožniki pa so napravili red, vkleknili 6 glavnih krivcev v verige ter jih na skupni verigi prikljenjene odpeljali v zapore. Razen Pavčiča in Knezerja je še nekaj drugih laže ranjenih.

Policijski drobiž

V Miklošičevi ulici je neznana tatica ukradla kuharici Mariji Sluga dve jopici, vredni okoli 300 dinarjev. — V Bistri so

Točno plačuj »Jutro« naročnino Varuj svojem zavarovalnino

Preminula nam je naša predraga skrbna mati in stara mati **MARIJA KOŠENINA, VDOVA,**
v 65. letu starosti.
Pogreb nepozabne drage pokojnice bo v torek, dne 26. t. m. ob 3.45 popoldne izpred hiše žalosti, Milčinskega ulica 12. k Sv. Križu.
LJUBLJANA, 24. novembra 1935.
ZALUJOČI OTROCI IN OSTALO SORODSTVO.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm, da je naša srčno dobra in ljubljena žena, mama, sestra, teta in gospa **MARIJA KOROŠEC, roj. Ivančič** soproga žel. vlak. v pokoju,
v soboto, dne 23. t. m. po kratki in mučni boleznii za vedno zatisnila svoje oči.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 25. t. m., ob 2h pop. iz hiše žalosti Podjunska ul. 17, na pokopališče k Sv. Križu.
LJUBLJANA, dne 24. novembra 1935.
BLAŽ KOROŠEC, soproga; ZINKA, hčerka; FRANJO, URSULA, JOZEL, brata in sestra in ostalo sorodstvo.

Med mojstri na ledu

Nekaj podatkov o razvoju umetnega drsanja — kateri narodi imajo danes najboljše drsalce?

Drsanje je telesno gibanje, ki ga že ti-sočletja poznajo vsi narodi, kjer imajo zime s snegom in ledom. Dolga stoletja so stizle drsalce (prav tako kot smučci) je kot srečstvo za premikanje iz kraja v kraj; svedela so bile te prve drsalce še zelo enostavne, običajno iz konjske kosti, ki so jih pozneje dajali zmerom primernejšo obliko. Sredi 15. stoletja so kočeno obliko zamenjali za lažjo leseno, spodnjo plošev za drsanje pa obložili z železnim robnikom. Sicer pa so se kočene drsalce ohranile še do začetka preteklega stoletja. Z vsemi temi drsalci se je dajlo drsati samo v daljavo, pri čemer pa so imele kočene drsalce še to slabo stran, da se z njimi drsatec ni mogel pozanjati z robovi temveč z eno ali z dvema palicama. Šele potem, ko so jeklene robnike na lesenih drsalcih na lahko zakrivili navzgor, se je začelo drsanje v lokih, iz katerega se je polagoma razvilo umetno drsanje.

Pravo umetno drsanje pa je prav za prav staro šele 60 let; takrat je prišel v Evropo ameriški drsatec Jackson Haines, ki je na svojih turnejah pokazal serijo trisamih likov in sicer v izzval med ljubitelji drsalnega športa pravo senzacijo. Po vso se je počel zanimanje za ta sport. vrsta novih drsalcev se je ustanovila, kmalo pa je odnesel Dunaj, cigar prebivalstvo je s prav posebnim navdušenjem prevzelo to elegantno sportno panogo in v njej več ali manj do danes obdržalo voljno pozicijo. Dobre savelce je obdržalo Hainsovo delo tudi v Opavi, Budimpešti, Frankfurtu, Monakovem in Berlinu; za njimi so se kmalu razvila v drsalna središča severna mesta Stockholm, Oslo, Leningrad ter Moskva in Helsinki. Iz iste dobe so znana imena drsalnih pionirjev Nemcev Chren-trautov, Dunajčanov Korperja in Enebel-manna, pozneje Monakovčana Fuchs, Salchova iz Stockholma. Prava domovina umetnih drsalcev pa je seveda ostala Amerika, kjer je po Jacquesu Hainso nasto-

pila še vrsta odličnih mojstrov na ledu. (Fuller, Curtis, Swift in drugi). Tudi prve umetne drsalce je dala svetu Amerika; kot prva evropska zastopnica v tej panogi velja Nadja Frank iz Helsinkov. Trajalo je precej preden so dame v tej disciplini na ledu dosegle moške. Omeniti je treba prvo zmagovalko v danskem svetovnem prvenstvu (l. 1906) Magdo Sverf iz Londona, ki je v ostalem v l. 1903 in 1904 startala že kar med moškimi tekmovalci. Potem sta bili še prvakinji Madžarki Kronberger in Mera-Horvath in Dunajčanka Herma Jross-Szake. Med moškimi so bili za Salechomov še prvaki: Kachler (Dunaj), Sandahl (Stockholm), Bjök (Dunaj) in Gregström (Stockholm). Prvi moški svetovni prvak je bil l. 1896 v Leningradu Nemeč Gilbert Fuchs. Dunaj je dal za razvoj umetnega drsanja mnogo pobud in od tam se je začelo širiti tudi drsanje v parih, ki je imelo v zakoncih Johnson (London), zakoncih Jacksonson (Helsinki), in nazadnje v zakonci Brunlet (iz Pariza) najvidnejše zastopnike. Ko so začeli graditi umetna drsališča, po manjkajo naravnih zim ni bilo več ovira za razvoj umetnega drsanja. Izšla je kopica strokovnih knjig, na razpolago je bilo zmerom več učiteljev in tehničnih drsalnega

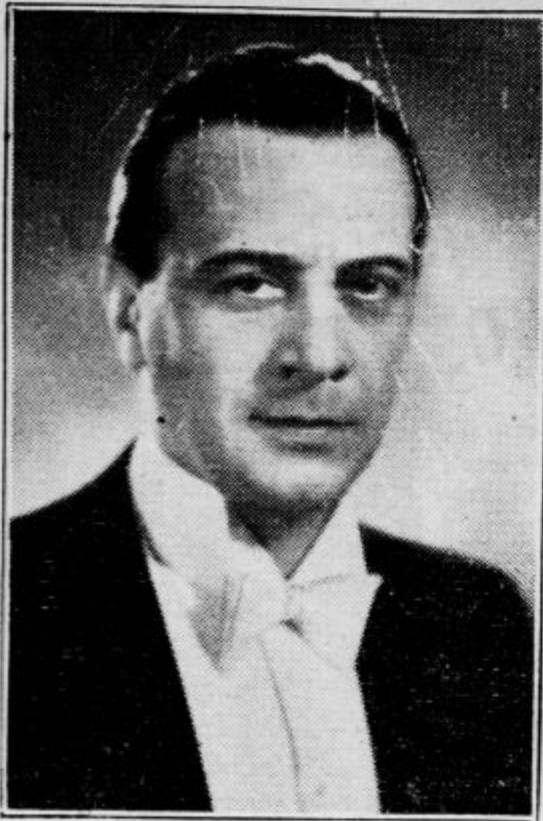
sporta se je stalno izpopolnjevala. Pri tem so bile v znatni premoči dame, kar je bilo poč v zvezi s tem, da ženske tistih časov v večki večini niso bile zaposlene v poklicu in jih tudi sicer niso trle posebne skrbi. Razvoj pa gre kljub deloma izpremenjenim razmeram še zmerom navzgor; in je verjetno, da bodo obvezni liki za drsalce s časom še težji kot so sedaj. Na čelu vseh držav, ki goje drsalni sport, je trenutno Avstrija, ki ima razen svetovnega prvaka Schäferja še vrsto odličnih umetnih drsalcev obojega spola (Kaspar, Kadös, Linhart, Landbeck, Leiner in drugi). Tudi para Papetz-Zwack ter brat ter sestra Pausm spadata v svetovni razred. Poleg Avstrije je treba precej omeniti Anglijo, ki je v zadnjih letih — posebno z damama — v tej panogi pokazala odlične sposobnosti, Taylor, Colledge, Buttler in Phillips so imena svetovnega slovesa, pa tudi drsalca Sharpa in Duna je treba šteti med najboljše na svetu. Dobra para pa Angleži nimajo nobenega. Kader dobrih drsalcev ima tudi Severna Amerika skupno s Kanado. Prav dobro oborožena za konkurenco na ledu je tudi Madžarska, ki ima v svojih drsalnih vrstah tudi svetovna prvaka v parih Rötter — Szollas. Nemčija ima prav dobro dvojico

Herber-Bayer, pa še nekaj posameznih drsalcev in drsalci, ki se v Garmisch — Partenkirchenu ne bodo dali kar tako Norveška bo poselala na start svetovno znano prvakinjo Sonjo Henne, med severnjaki pa je treba omeniti še graciozno Sveto Anjo Vavi-Anne Hulten ter elegantnega Fanca Nikkauna. Francija ima najboljšo moči v Henriouin in gič Clericetti, svica v Buchlerju, Belgija pa v gej. de Lisne. S temi imeni pa še dolgo ni izrpan seznam vseh, ki bodo v tej zimsko-sportni panogi startali na IV. zimski olimpiadi. (Sokoli jo bodo obšli imenovači olimpije, kar pa bo brzokone težko udomačiti, ker je napaka: že davno prešla skoraj pri vseh narodih v vsakdanjo rabo. Op. ur.) Vabilu so se odzvali skoraj vsi narodi sveta, pa ni izključeno, da se bo še med Italijani, Čehoslovaki in Rumuni, da celo med Japonci našel talent, ki bo zatemnil slavo dosežanih mojstrov na ledu. Saj slednje tudi pri drsanju niso redka presenečenja, pa je zato boljše, da nihče ne dela računov v naprej. V teh okoliščinah bo tudi konkurenca na gladki plošvi v Garmischu vse bolj privlačna!
(Po reviji »Olympische Spiele 1936«)

Kupujte domače blago!

TEDEN DNI FILMA

Sv. Petrović, radio in Ljubljancanke

*Priročne pohvale
Svetislavu Petroviću
Berlin, 1935.*

Onega dne srečam po daljšem času Petrovića. Prvo kar mi je dejal, je bilo tole: »Zdaj v novem stanovanju pa slišim Ljubljano zelo dobro, tudi podnevi, če le odaja.« V prejšnjem stanovanju sva jo zaman lovila na njegov močni sedemcevni aparat. Špas je pa ta, da se je preselil samo okrog ogla! Da sliši Petrović zdaj

Ljubljano v svojem radiu, najbrž ne bo mnogo zanimalo širšega kroga čitateljev, pač pa našo radio postajo in močnega kakega radioamaterja. Da se je preselil okrog ogla, no, to bo zanimalo kvečjemu kakšno navdušeno zbiralko avtoigramov in teh je po širnem svetu precej. Tudi v Ljubljani.

Da, tudi v Ljubljani ima naš Svetislav oboževalke in tako priroma tu pa tam kako duhteče pisemce, včasih celo priporočeno (!) iz naše bele Ljubljane v sajsaji Berlin, s prošnjo za avtoigram. In kako obrajta Svetislav naše Ljubljancanke! Ha, le poslušajte! V nekem zaboju ima leta stara neodprta pisma, same prošnje za avtoigram-Petrović je namreč tič. On že kar duha, kje je prošnja za avtoigram; samo potiplje pismo in že leti neodprto v oni zaboj. Nerad namreč podpisuje takale karte. Rajši pač kontrakte, saj tako pravi sam.

Pa glej čudo! Priromalo je priporočeno pismo iz Ljubljane. Odprl ga je, čeprav je vedel, da je samo prošnja za avtoigram, saj ga je potipal in prtipal dve karti Ross Verlag! In ... čez dva dni je imela Ljubljancanka svoje zaželjene avtoigrame. Se več! Se eno sliko je pridal, katere naša Ljubljancanka ni mogla dobiti. Pravil mi je, da je, če se ne moti, s Celovške ceste doma in da je zelo prijazna. Pisala mu je namreč, da imamo v Ljubljani nebotičnik in novega župana. No da, nekaj mesecev je pa tudi že preteklo, pravi Svetislav, odkar je dobil to pismo iz bele Ljubljane...

Naj pridem po sliko, da nekaj napiše, je dejal in da čujem Ljubljano. Pa sem šel, da vidim, kako in kaj je v novem stanovanju. In res, kukavica je zakukala iz radijskega aparata... in posebno sobo ima za ping pong! Dal mi je tole sliko in napisal je, kakor vidite tu. Pravi, da bi rad prišel enkrat pogledat Ljubljano, katero pozna samo z razglednice. O hudo rad bi se prepričal, kako je kaj v resnici s prijaznimi Ljubljancankami. Sai je menda fant od fare!

Dr. M. F., Berlin.

Annabella v slovitom filmu „Nataša“

Rusija 1916. Nataša, hčerka obubožane generalne vdove, je usmiljenka v moskovski bolnišnici. Zaročena je z bogatim vojnim dobaviteljem Brjukovim, ki jo obožuje. Toda v bolnišnico pripeljejo hudo ranjenega častnika Ignjatova, ki mu Nataša pokloni najskrbnejšo nego. Ljubosumni trgovci hoče mladega tekmeča uničiti. Zapelje ga k hazardni igri in dobi visoko vsoto, ki mu jo častnik ostane dolžan, vendar pa se s častno besedo obveže k plačilu. Po nesrečnem naključju osumnijo Ignjatova, da je prodal vojaške skrivnosti. Pred vojnim sodiščem služi za dokaz potrdilo Brjukova o dolžnem denariju. Na prošnjo lepe Nataše je bil namreč Brjukov izstavljen pobotnico, četudi denarja še ni prejel. Br-

jukova zaslišajo, kot prič. Tekmečevo življenje je v njegovih rokah. Toda, ko ga zaprisežejo, da bo govoril čisto resnico, je prisrega močnejša od njegovega srca. Njegova izpoved je odločilna in Nataša pripade mlademu svobodnemu izvoljencu-saj Brjukova itak nikoli ni in ne bi mogla ljubiti.

Film je ustvarjen po noveli Pierre Benoit, dejanje je vseskož napeto in je omogočilo režiserju kakor igralcem, da so dali najboljšo. Težiče je v vlogi Petra Brjukova, ki ga izvrstno glumi sloveči francoski igralec Harry Baur. Ustvaril je tip dolničarja, trgovca z žitom, ki ne pozna borze in pisarne, temveč je velik kmet, ki melje lastno žito in pošilja moko na

fronto. Mož zna prijeti za delo in sam pokáže ljudem, kako hitro je treba prenašati težke vreče moka. To je mož, ki se ga vonj zemlje drži tudi, kadar obleče frak. Ljubka francoska igralka Annabella, ki je ustvarila že nekaj prvovrstnih filmov, glumi vlogo Nataše. Se vse, kar je dala doslej, je bilo na dostojni umetniški višini. Tako je tudi s to vlogo. Marsikatera druga igralka bi jo kratkoma polomila in padla iz okvira, a Annabella dá živ-

Divji tovor iz malajske džungle

Tiger-ljudozerec, zjaj v zoološkem vrtu v Chicagu.

Elitni kino Matica predvaja te dni prav zanimiv film iz življenja v džunglah »Divji tovor«. Ta film je plod večletnega dela ekspedicijske Franka Bucka, ki je lovil zveri in redke živali po pragozdovih na Malajskem polotoku in v Indiji. Ti doživljaji so bili svoje čase popisani v »Zivljenju in svetu«. Film je resničen kulturni dokument brez kulis, brez trikov. Vse v njem je resnično doživljeno, vse filmano »na terenu« in napolno na najnevarnejšo zver — ljudjo kri, ko jih zagleda. Strašni boji z zvermi, ki jih ni težko ubiti, pač uloviti žive, boji med živalmi v pokrajinah, kjer je ostala priroda še nepokvarjena, kjer je čut samo ohrane še zmeraj najmočnejši zakon vsakega bitja. Glejamo love na pobesnele slone in na tapirje. Z zanimanjem spremljamo lov na opice. Strmimo, ko vidimo strašno borbo med črnim leopardom in ogromnim udavom. Toda to še dolgo ni vse. V dnu pragozda se udeležimo lovov na kobre, na orjaško vrsto netopirjev — letede pse in naspote na najnevarnejšo zver — ljudozerskega tigra, kralja džungle. Vsi ti posnetki so nekaj takega, česar doslej človeško oko ni videlo, tako prirodni in živi, la se strme izprašujemo, kako je bilo mogoče

ljenja tudi onim prizorom, kjer je samo molče navzoča. — Rikard Willm igra stotnika Ignjatova s simpatično moškostjo. Potem pa je še cela vrsta odličnih igralcev, vsaka vloga je polno zasadena, kakor smo tega že vajeni pri francoskih filmih. Mnogo je velikih prizorov, a poleg vojnega veseljačenja v Moskvi je film tudi poln kratkih posnetkov z nepreglednih žitnih poljan. Še vsopovod, kjer so ga uprizorjali, je žel film »Nataša« polno priznanje. V Berlinu pri premieri je občinstvo navdušeno ploskalo in priznanje in listi so pisali: »Francoska produkcija si je s tem filmom častno osvojila nemške kinematografe.«

ujeti s kamero take prizore s tako vestnostjo. Ta film zasluži, da si ga vsakdo ogleda. Zlasti pa svetujemo staršem, da ga gledajo s svojimi otroki, ki se bojo iz tega filma naučili več, kakor iz debelih šolskih knjig.

Novi berlinski filmi

Romani slavnih pisateljev so postali spet priljubljeni v filmski industriji. Filmskim avtorjem je zmanjkalo originalne snovi in produkcija je bila prisiljena znova seči po romanih. Ta teden nam je Ufa pokazala v dveh svojih premoških teatralnih likri (Ufa Theater Friedrichstrasse in Ufa Theater Kurfürstendamm) film po Ganghoferjevem romanu »Samostanski lovec«. Zanimivo in ob enon razveseljivo je, da je Ufa spet enkrat po dolgem, dolgem času zapustila svoje ateljeje in se p.dala s svojim srbstja tam v prelepi Berntestaton in ustvarila tam delo, ki se ponaša z 80% zunanjih slik. Okužila se je bila (Ufa namreč) z amerikanizacijo ateljeskega dela, gradila je že celo Benetke v Neubabensbergu, a ravno Barkarola jo je menda iz »zavala«, da se je vendar upala zapustiti »debele, varne stene svojih ateljejev in zamenjati svoje kulise za one v prosti naravi. Zato diha tudi s platna svežih dihi prirode, ki te krepi in osvježuje ljubo dramatičnemu dejanju in te ne mudi in ne tlačí kakor nesrečna Barkarola. Paul Richter igra glavno vlogo.

Terra je prinela »Idealnega soproga« po romanu Oskaria Wildea. Za film je priredila Thea Harbou precej pripravno. V glavnih vlogah Karl Ludwig Diehl in Brigita Helm, ki je dobila »domstvo« iz zapora, v katerem sedi v obrokih, ker je povzela neko česbo.

Tretji roman, ki je bil v zadnjem času spravljen na platno, je Eberma'erjev »Siučaj Claasens«, iz katerega je Ufa napravila film »Zeleni domov«. Naslov je ponosen, ker zveni prevač kričasto in odbija. Bolje bi bilo, da bi ostali lepo pri »Siučaju Claasens«, ki je že kot roman znan in zanimiv. »Zelenega doma« pa nihče ne pozna. Sploh je tudi pri belo črnem filmu nemestno govoriti o barvah, kajti domno bi bil ravno tako lahko moder ali črn. Glavno vlogo ima K. Ludwig Diehl in mu leži izborno.

Dr. M. F.

Iz akvaristove torbe

RIBA KRILATKA

Daleč na jugu ob ravniki, kjer prebivajo črnopolta plamenca, je priroda v predelih gostega vodnega omrežja dokaj razkošna. Kamor pogledaš, je sicer zelenje, krasne raznobarvne cvetlice se zibljejo v rožnatem vetriču in ne odjenjajoča toploja in svetlo, ba porajata s pomočjo vodice prave bučeže življenjski oblik. Tam ni jeseni ni zime in menjata se le pomlad s poletjem. Tudi v vodah vlada vsakršno razkošje, ki ga pričarata svetloba in toploja v življenje. Najrazličnejše zastopnike vseh vrst vodnega živlstva in rastlinstva najdeš tud.

V zalvi, ki je nastal po domnevi nekaterih znanstvenikov po odepitvi južnoameriškega kontinenta od afriškega, torej v Guinejski zalvi se izliva razne reke, kakor: Niger, Kamerunska reka in Kongo. V teh rekah in njih pritokih živi med ostalimi ribica, ki zasluži dovoljo svoje lepote in posebnosti našo pozornost, posebno tudi, ker je majhna in zelo prikladna za akvariste. Kot riba vročega pasa zahteva toplo vodo, 18 in več stopinj, nikakor manj. Mnogozobka ali krilatka (Pantodon, buchbozi Ptrs.) je to in odrasla je 8—10 cm dolga. Hrbet je ploščat in nizek, rep pa zelo kratke. Halja je gori zeleno modra, boki se leskečajo medeno, sicer je pa okrašena s črnimi pegami. Gobček je zelo velik, nad-

stojen in obožen z neštetiimi zobki, dasi se riba hrani le z mušicami, ki sede na gladini in z drugimi tik nad gladino fritojajočimi žuželkami; v vodi pa lovi ličinke komarjev in drugih živalic, ki prihajajo h gladini. Nikdar ne išče hrane in se tudi ne drži v globini, temveč v posevni legi tik gladine. Očesi sta veliki. Ribica ima svojevrstne plavuti. Prsni plavuti sta zelo široki in visoki, navzgor obrnjeni in imata obliko metuljevih kril ter jo usposabljata za krajše skoke nad gladino, pri čemer služita krilatki plavuti kot padalo. Trebušni plavuti sta pod prsnima in zelo kratki, iz njih pa štrle dolgi podaljški šibic, okrašeni izmenoma s črtnimi in belimi kolobarji; slu-

Lev Tolstoj in ženske

Vzroki in posledice razdvoja v njegovem zakonu

(V sponin 25. obletnice njegove smrti)

Svedski pisatelj Axel Munthe, avtor ene najbolj čitanih knjig »San Michele«, pravi: Človek (pisatelj) in njegova knjiga sta eno v dobrem in zlem. Življenje zmožne knjige so večinoma avtobiografije, drugače je njihovo očetovstvo sumljivo. Resnico te izjave potrjujejo tudi Tolstojeva dela: nato kateri pisatelj je podal v svojih knjigah tako verno sliko svejega življenja in svojih bitih kakor Tolstoj. Odnos do svoje zakonske žene in ljubezen do drugih žensk jasno odseva iz njegovih največjih del: Vstajenje, Ana Karenina, Kozaki, Vrag. Kreutzerjeva sonata in tudi iz drugih. Iz njih se odraža razdvojenost v njegovem zakonskem življenju, ki zavzema včasih naravnost strahotne dimenzije (Kreutzerjeva sonata). Toda bolj, kakor iz knjig, ki so kljub vsej resničnosti vendarle tudi plod fantazije, se kaže tragedija njegovega osebnega življenja iz izjave, ki jo je nekoč kakor nehote podal vprito Maksima Gorkoga: »Človek prestane potrebe, epidemije, najgroznejše bolezni in vse mogoče duševne muke, toda najmučnejša tragedija vseh časov je bila, je in bo vedno ostala tragedija spalnice.«

Tolstojeva zakonska tragedija je trajala skoro pol stoletja. Toda to ni bila samo njegova, temveč morda še bolj tragedija njegove žene. Njuno nasprotje v bistvu ni obstajalo iz nasprotja dveh svetov, ki se neugnano borita v človeškem življenju: svet zemeljske koristi in svet čiste duhovne misli, svet konvencije in svet prevratnih nazorov — ženska in askete — kakor so že vedno ugotavljali njegovi biografi, temveč je imelo svoje, korenine čisto drugod. Tragedijo Tolstojevga zakona in njene vzroke skuša razjasniti tudi pri nas znani so-

dobni ruski pisatelj Josip Kalinikov (avtor romana »Ženske in menihi«) v svoji knjigi: »Lev Tolstoj, tragedija njegovega zakona.«

Svoje ugotovitve podkrepljuje Kalinikov s citati iz dnevnika Tolstoj in njegove žene Solije ter iz njenih pism in jih razčlenjuje bistromno, z resničnim psihološkim razumevanjem in z odkritostjo, naravnost drzno za naše, s farizejstvom skajlene pojme. V tej knjigi pokáže Kalinikov zlasti dejstvo, da krize v tem zakonu nikakor ni zakrivila Tolstojeva žena, ki jo mnogi Tolstojevi biografi delajo odgovorno za življenjsko tragedijo tega genija.

Tolstoj je bil po svoji naturi strasten človek, ki je doživljal prirodo in ljubezen skoro religiozno. To religiozno občutje pa je pri velikanih, kakršne je bil Tolstoj, nekaj silnega, elementarnega, zato se predaja prirodnim silam, predvsem ljubezni z eruptivnim zanosom, ki skoro da ne pozna meja. Če zadene ta sila na nerazumevanje in celo na odpor tvoj, kjer si najbolj želi enakega odmeva, tedaj posledice gotovo ne morejo biti dobre. In čim silnejša je natura, tem bolj se maščuje.

Tolstojeva žena Zofija Behrsova, pravi produkt tedanje ruske meščanske družine, je bila živo nasprotje moža. To ni bilo nič čudnega: saj so ženske v njenih krogih tako vzgajali, da ni smela pokazati svoje spolne eruptivnosti, četudi je morda tlela v njej. Poleg tega pa je bilo v tej zvezi še drugo važno dejstvo, ki je za nesoglasje v spolnih odnosih gotovo tudi pomembno: ko sta se poročila, je imel Tolstoj za seboj že burno življenje, spoznal in užival je različne ženske in je imel že približno 35 let, dočim je bila ona štara komaj 18 let,

ki jo je prvo spolno doživetje s strastnim, neugnanim možem lridko prevarilo. Kako malo sta si ustrezali naravi obeh zakoncev, priča pismo Solije sestri: »Če se to imenuje zakon, potem je to gnusnost! Provvara, katere žrtve sta bila oba, je stopila spričo resničnosti in neizprosni narave jasno in kruto v ospredje. Jedro medsebojnega odnosa je bilo v pomanjkanju spolne harmonije in prvo spoznanje je temeljilo v dogodku pročne noči, ki je mlado ženo do dna pretreslo, jo duševno odbilo, zaradi česar kljub medsebojnemu spoštovanju in dobri volji ni bilo resničnega zakonskega soglasja. Mlada žena je vzrok samo instinktivno spoznavala: Zaradi nekega duševnega vzroka sem telesno telna.« Pri Tolstoj je bilo to prav nasprotno: Zaradi telesnega vzroka je obolol duševno. Značilna je sledeča izjava žene Tolstoj (29. aprila 1863): »Pri njem igra telesna stran ljubezni veliko ulogo. To je strašno — pri meni nobene, nasprotno.«

Ker strastna narava Tolstega ni bila utešena, a mu njegovi nazori o zakonu niso dopuščali zveze z drugimi ženskami (med zakoncem), so sledili — kot povsem prirodni posledica — izbruh, kakršne opisuje v Kreutzerjevi sonati: »Vtis prvega spora je bil strašen. Navzval sem to spor, a to ni bil spor, to je bilo le odkritje prepada, ki naju je ločil v resnici... To je bila posledica ugasle čutnosti, ki je pokazala najino pravo razmerje.« (Str. 43) »Dočim nisem niti najmanj mislil na duševno in celo na telesno življenje svoje žene, sem se potem čudil, odkod se je vzelo najino sovražstvo; a stvar je bila popolnoma jasna. Sovražstvo ni bilo nič drugega, kakor protest človeške narave zoper živinstvo, ki jo je tlačilo.« (Str. 47). Na to knjigo je Solija odgovorila z romanom: »Kdo je kriv?«, ki ima povsem avtobiografski značaj.

Kalinikov pripoveduje v svoji knjigi, da je bil Tolstoj najskrbnejši tedaj, kadar je našel žensko, ki je ustrezala in zadovoljala čuvstvom in nagonom tega pračloveka. Pr-

vo takšno žensko je našel v Marjani, kozoškem dekletu, v katero se je tako zaljubil, da jo je hotel poročiti. Vse filozofiranje, samooobtožbe, življenjska načela — vse se je razpršilo pod elementarno silo te ljubezni. Toda Tolstoj za znanca in biografa ji niso pripisovali nikake važnosti za njegovo življenje in delo, dasi je Tolstoj ovekovečil Marjano v svojem romanu »Kozaki«, na katerem je delal 10 let.

Volče je bil — po mnenju in izsledku Kalinikova — povod vsemu ravnanju in delu Tolstoj njegov odnos do ženske. Kadar je našel svoj ideal v odlični družbi, je takoj prilagodil svojo zunanost, svoj okus, način nastopanja, celo svoje mišljenje aristokratskim normam. Nasprotno pa se je od družbe takoj odvrnil, čim je doživel poraz pri ženski iz njene sredine.

Najmučnejše, naravnost odločilno za njegovo življenjsko delo pa je vplivala na Tolstoj ljubezen do kmetice Aksinje. Tedaj se je začel zanimati za življenje kmetov, hotel jim je olajšati njihovo trpljenje in jih osvoboditi. Ustanovil je šole, kjer se je razgovarjal s kmetovskimi otroki in jih je celo sam poučeval. Oblačil se je kot kmet in je hodil z delavci na polje in h košnji. In v tem načinu življenja je njegova silna, prvobitna natura prišla do razmahaj njegova duša do zadovoljstva. Družbo kmetov je pogosto imenoval »veliki svet«, v katerem se e počutil srečnega in zadovoljnega, kakor nikdar v resničnem velikem svetu degeneriranega plemstva in površno izobraženega parvenitstva velikih mest.

Ko je Tolstoj spoznal kmečko dekle Aksinjo, je zapisal v svoj dnevnik (13. maja 1858.): »Zaljubljen sem, kakor še nikdar v svojem življenju. Nobene druge misli.« Preprosto dekle mu je pomenilo prirodo samo, ga napravilo sprenjlivega za vso lepoto stvarstva ter mu pokazalo pot do ljudstva. 12. maja 1860. je zapisal v svoj dnevnik o tem dekletu: — — skoro je strahotno, tako mi je blizu.

Tragedija njegovega in njegove žene življenja je povzročilo dejstvo, da so bile kljub sili njegove ljubezni vezi, ki so ga vezale z njegovim razredom močnejše in so mu narekovala zvezo z ženo iz njegovih krogov, s katero je sklenil roditi otroke in si ustanoviti družino. Toda s tem, da je zavrgel ženo, ki je prijala njegovi naravi kakor prej ne pozneje nikoli nobena, je sam povzročil razkroj v svojem najelementarnejšem bistvu in ta razkroj je vzrok vsem njegovim duševnim mukam in telesnemu trpljenju. Življenjska tragedija Tolstojeva se začne z njegovo poroko s Sonjo Behrsovo. Moč socialne in stanovske psihoze je bila večja kakor notranje razumevanje za lastno nesrečo in tako sta trpela oba, do konca z mukami priklenjena drug na drugega — pravi Kalinikov dobesedno o tej zvezi. Jedro zla leži po njegovem mnenju v dejstvu, da obeh zakoncev ni združila ljubezen, temveč le bežna zaljubljenost. Prva je z mladostno sanjavoostjo oboževala nadarjenega pisatelja, varala se je v lastnem čuvstvu ter poročila Tolstoj v prepričanju, da ga neizmerno ljubi, dočim je v resnici ljubila Polivanova, prijateljka iz otroških let. Tolstoj pa je že pred poroko dvoim o resničnosti svojega čuvstva, kajti napisal je v svoj dnevnik: »Kaj če ni to samo želja po ljubezni, a ne ljubezen?« V povesti »Vrag« prizna, da je bežal od svoje zarotke v naročje Aksinje, ki je prav tedaj pričakovala od njega otroka, ki je pozneje doraščal kot otrok njenega moža. Tolstoj v svojem zakonu ni nikdar našel zadovoljstva, kakor za je našel pri Aksinji, ne onega miru, ki je po njegovi izjavi nadkriljeval ljubezen samo.

Nesoglasje med Tolstojem in njegovo ženo je bilo tolikšno, da je mnogokrat hotel zapustiti svoj dom, vendar je to namero izvršil šele tik pred svojo smrtjo. Značilno je, da se je hotel naseliti v neki vaški koči, torej med tistimi ljudmi, kjer je bil nekoč resnično srečen.

A. V.

FERNET-BRANCA
VERMOUTH-BRANCA

DVA APERITIVA SVETOVNEGA SLOVESA

žijo pa kot tipalke malih rok z razpetimi prsti proti sovražnikom, ki prihajajo iz globine. Tik pred repno plavutjo je zgornja hrbtna, spodaj pa podrepna plavut, pri mlčniku obe zašiljeni, pri škrcici je pa dolnja zaokrožena. Repna plavut je zelo velika, široka in pahjači podobna, v sredini se pa podaljša v ožjo, pričrtno repu podobno plavut. Na začetek svaibe opozarja akvarista obrašanje samca, ki skoči na hrbet ikrnice, kjer se drži s podaljški trebušnih plavuti po več ur. Ko zapusti hrbet, začneja svaibeni ples z živahnim plavanjem in menjanjem barve trupa, ki izmenoma pobleđi in potemni. Zatem se sučeta v krogu, pri čemer izpušča ikrnica jajčeca, samec jih pa sprti oplodi. Ikrke plavajo na gladini, iz njih se pa izležejo mladiči v teku 24 do 72 ur. Za mladiče si mora akvarist preskrbeti vodne bolhe, ki jih pa mladiči love samo na gladini. Če vlijemo v posodo, kjer gojimo bolhe, vodo, potisnemo z njo tudi zrak vanjo. Bolhe, ki pridejo v dotik s tem zrakom, se dvignejo kvišku na gladino in drobci zraka jim onemogotajo pogrejanje. Take bolhe zajamemo oprezno z žlico in jih prenesemo v akvarij. Po preteku 11 do 12 mesecev so mladiči plodni.

Opisana ribica ni le zanimiva zaradi svojega škatlastega trupa in krasnih lepo barvanih plavuti, temveč tudi zaradi tega, ker je skoro edina letеча riba sladkih vod.

Če izmenadi ribice na prostem kak mlček čeln, skočijo prestrašene čisto vanj. Tudi iz akvarija skočijo prav rade, zato je treba namestiti mrežo.

Vsak naročnik je zavarovan za 10.000 Din

Ako se sami brijete, potem uporabljajte PERI KREMA BRITJE

PERI KREMA BRITJE
PERI KREMA BRITJE

Skladišče za Jugosl.: Jugofarmacija d. d., Zagreb, odd.: Kozmetika